

REDAKTORIAUS ŽODIS

Neseniai praūžęs ekonominis pakilimas ne-
liko nepastebėtas vartant kai kuriuos archeo-
loginius spaudinius. Leidinio „Archeologiniai
tyrinėjimai Lietuvoje“ apimtis ir turinys byloja,
jog kasinėjimai buvo įgavę milžinišką pagreitį.
Jų metu įgyta neįkainojama lauko tyrimų patir-
tis, išstobulinti seni, panaudoti nauji metodai.
Tačiau „Lietuvos archeologijai“ visuotinės re-
novacijos ir statybų Lietuvoje periodas itin di-
delės naudos neatnešė. Užsakomieji lauko
darbai dažniausiai prasilenkia su tiksliniais
moksliniais tyrinėjimais visų pirma pačių tyri-
nėjamų objektų, projektinės apimties ir sąlygų
prasmė. Moksliniu požiūriu jie dažnai vertingi
tik kaip išvada, kad neigiamas rezultatas taip
pat yra rezultatas. Tiesa, greta – gan nemaža
vertingos mokslinės informacijos suteikusių ty-
rinėjimų. Tačiau jų apibendrinimas ir išsamus
pristatymas visuomenei reikalauja daug pastan-
gų, kantrybės bei laiko, kurių, darbui vejan-
t darbą, nuolat trūksta. Tai akivaizdu sklaidant šio
tomo puslapius.

Dauguma straipsnių nėra tiesiogiai susiję su
pastarųjų metų kasinėjimų vajumi. Visi jie gi-
mė iš muziejų, archyvų, tyrinėjimų ataskaitų bei
publikacijų po trupinėlių išrankiojus duomenis,
juos susisteminius ir išsamiai apibendrinus. Dau-
guma jų puikiai katalogizuoti. Taigi autoriai, kel-
dami vieną ar kitą klausimą, juos ne tik sprendė
pasitelkdami atitinkamus metodus bei erudici-
ją, bet ir publikavo šaltinius, suteikdami galimy-
bę į tą patį objektą pažvelgti kitaip.

Rinkinyje trys darbai apima geležies amžiaus
tyrinėjimus. Rasos Banytės-Rowell straipsnyje

dėmesys sutelktas ties romėniškojo laikotarpio
papuošalų su tutuliu chronologiniais ir kilmės
aspektais. Lauryno Kurilos tyrinėjimo objektas
– visuotinai Europoje, o ir visame pasaulyje
paplitęs kapų plėšikavimo reiškinys. Pasitel-
kęs I tūkst. po Kr. vidurio archeologinę medžia-
gą iš Rytų Lietuvos autorius aptaria kai kuriuos
bendruosius ir regioninius šio fenomeno aspek-
tus. Publikacijų skiltyje – Nikolajaus Plavinskio
tyrinėjimų duomenys iš Baltarusijos. Leidinyje
skelbiama netoli Lietuvos sienos tyrinėto Pogoš-
čios pilkapyno medžiaga.

Kitas tyrinėtojų ratas nagrinėja chronologiš-
kai vėlyvesnius laikus. Į praeities pramogų sritį
besigilinančio Povilo Blaževičiaus akiratyje ši
kartą – šachmatai, XIV a. amžiuje pasiekę da-
bartinę Lietuvos teritoriją. Straipsnyje išsamiai
aptariamas stalo žaidimo kilmės ir plėtros pa-
saulio šalyse procesas, kurio kontekste įvertina-
mi XIV–XVIII a. archeologiniai duomenys iš
Lietuvos. Keli tomo straipsniai skirti II tūkst. 2-
ojo ketvirčio problemoms. Tai pagonybės ir
krikščionybės sąlyčio, įvairiai matomo archeo-
loginėje medžiagoje, laikotarpis. Vieną sąveikos
išraiškų aptaria Irena Kaminskaitė, susistemi-
nusi duomenis apie medines lazdas iš „juodo-
sios žemės“ sluoksnių Kernavėje ir Vilniuje.
Eugenijus Svetikas pagonybės ir krikščionybės
sąlytį analizuoja aptardamas amuletus iš apkaus-
tyto lokio nago, randamus XIV a. pabaigos –
XV a. kapuose. Dar vienas straipsnis skirtas
XIV a.–XV a. pradžios Vilniaus miesto gynybi-
niams įrenginiams. Remdamasis meno istoriko
M. Moreliovskio miesto fizinės sandaros

konceptija ir apibendrinę mieste tyrinėtų su gynyba susijusių archeologinių objektų visumą Linas Girlevičius rekonstruoja ankstyvąją miesto gynybinę sistemą ir jos raidą.

Terminijos rubrikoje Birutė Salatkienė išsamiai aptaria metalurgijos terminijos problemas. Straipsnyje siūloma pereiti prie bendros sąvokų sistemos, apimančios visą geležies lydymo proceso eigą nuo žaliavos ir jos paruošimo iki galutinio produkto.

2008 m. gausus archeologinių konferencijų

Lietuvoje rudens derlius byloja, jog tyrėjai kupini išpūdžių, idėjų ir noro jomis pasidailinti. Trūksta tik laiko visa tai išdėstyti juodu ant balto. Todėl reikėtų manyti, jog jei ekonominis pakilimas mokslinės produkcijos kiekio prasme „Lietuvos archeologijai“ nebuvo itin reikšmingas, šalį užklupusi pasaulinė krizė turės teigiamą poveikį gražindama autorius iš statybų aikštelių prie intelektualinio darbo, o gimusios mintys ir atradimai išvys šviesą šio leidinio puslapiuose.

Andra SIMNIŠKYTĖ